

Innowacja pedagogiczna
organizacyjno - metodyczna

Ćwiczenia językowe, które ćwiczą słuch i mowę.

Opracowała **Danuta Makurat**

Spis treści.

1. Wstęp – uzasadnienie celowości wprowadzenia innowacji.
2. Adresaci programu.
3. Rozmiar przestrzenny.
4. Rozmiar czasowy.
5. Cele
6. Sposób realizacji – metody i formy realizacji.
7. Zakres treści.
8. Harmonogram działań.
9. Oczekiwane efekty.
10. Środki, materiały, sprzęt.
11. Sprzymierzeńcy.
12. Sposoby oceny.
13. Ewaluacja.
14. Bibliografia.

1. Wstęp.

Inspiracją do opracowania innowacji pt. „Ćwiczenia językowe, które ćwiczą słuch i mowę.” stała się wzrastająca ilość dzieci z wadą wymowy. W związku z obserwowanym wzrostem liczby dzieci z problemami logopedycznym wynikających z badań przesiewowych mowy w powstał pomysł stworzenia dla naszej placówki programu profilaktyki logopedycznej. Program ten skierowany jest dla najmłodszych uczniów naszej szkoły mających problem z prawidłowym realizowaniem głosek szeregu szumiącego syczącego i ciszącego. Co prawda proponowane zajęcia nie zastąpią terapii logopedycznej dzieciom, które nie osiągnęły normy językowej lub mają wady wymowy, będą jednak doskonale stymulowały językowe umiejętności. Zaproponowane przeze mnie ćwiczenia będą wstępem do terapii logopedycznej poprzez przygotowanie aparatu artykulacyjnego do poprawnej realizacji głosek, ćwiczyły właściwy tor oddechowy, doskonaliły funkcje słuchowe takie jak: wrażliwość słuchowa, synteza i analiza oraz pamięć słuchowa. Zabawne piosenki, rymowanki i krótkie wierszyki będą inspiracją do zabaw dykcyjnych, i logorytmicznych ćwiczących koordynację słuchowo-ruchową. Włączenie do tego programu rodziców spowoduje również, że szereg ćwiczeń będzie kontynuowany również w domu.

2. Adresaci programu.

Adresatami programu są dzieci uczęszczające na terapię logopedyczną oraz rodzice wytypowanych dzieci.

3. Rozmiar przestrzenny.

Miejsce gdzie będą realizowane zajęcia to sala terapeutyczna dostosowana do ćwiczeń logopedycznych.

4. Rozmiar czasowy.

Realizacja innowacji rozpocznie się od października 2024 do końca maja 2025 raz w tygodniu.

5. Cele.

Cele ogólne.

- stymulowanie prawidłowego rozwoju mowy dziecka;
- kształtowanie umiejętności poprawnego wypowiedzenia i porozumiewania się;
- usprawnienie strony artykulacyjnej, gramatycznej i leksykalnej mowy;
- stymulowanie rozwoju psychoruchowego i emocjonalnego dziecka ze szczególnym uwzględnieniem mowy.

- angażowanie rodziców w prawidłowy rozwój mowy

Cele szczegółowe:

- wspomaganie rozwoju dziecka,
- wyrobienie właściwych nawyków mownych jak: oddech, zamykanie ust, przełykanie śliny,
- usprawnienie motoryki narządów artykulacyjnych oraz ich właściwa koordynacja,
- tworzenie sytuacji sprzyjających spontanicznemu wypowiedaniu się,
- zachęcanie dziecka do udziału w rozmowie kierowanej, tematycznej,
- wzbogacanie słownictwa, reedukacja od strony gramatycznej mowy,
- przezwyciężanie trudności artykulacyjnych,
- zdobycie nowych doświadczeń werbalnych,
- utrwalanie prawidłowej wymowy głosek,
- skupianie uwagi na wykonywanym ćwiczeniu,
- wyrównywanie szans edukacyjnych dziecka.
- uwzględnianie indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka podczas prowadzonych zajęć,
- dostarczanie wiedzy na temat rozwoju mowy dzieci w wieku przedszkolnym,
- zaangażowanie w utrwalanie postępów dziecka;
- współpraca logopedy z rodzicami w zakresie ujednolicenia oddziaływań terapeutycznych ukierunkowanych na dziecko.

6. Sposób realizacji – metody i formy.

W terapii logopedycznej rzadko stosuje się tylko jeden rodzaj metod. Wynika to z konieczności realizowania zasady kompleksowych oddziaływań. Wybór metod – stosowanych w terapii logopedycznej – zawsze uwarunkowany jest rodzajem zaburzenia. Sposób pracy terapeutycznej musi być dostosowany do wieku i możliwości dziecka.

Innowacja będzie realizowana w oparciu o następujące metody i koncepcje pracy:

- prowadzone przez nauczycielkę zajęcia będą uwzględniały ćwiczenia oddechowe, fonacyjne, artykulacyjne, językowe, słuchowe,
- zajęcia będą prowadzone w grupach klas I i II raz w tygodniu,
- w grupie będzie utworzony mini kącik logopedyczny (słomki, waciki, pomponiki, lusterka, wiatraczki, kolorowe obrazki itp.), z którego będą mogły korzystać dzieci pod opieką nauczyciela,

- do działań zostaną włączeni rodzice poprzez udział w zajęciach takich jak: zajęcia otwarte, warsztaty.

Wśród metod ogólnych i szczegółowych wyróżnia się:

a) ćwiczenia oddechowe – wyrabianie oddechu dla mowy, wydłużanie fazy wydechowej, ćwiczenia emisyjne, ćwiczenia ekonomicznego zużycia powietrza i umiejętności synchronizowania pauz oddechowych z treścią wypowiedzi np.

- wdech przez nos, wydech ustami,
- unoszenie rąk w górę podczas wdechu, spokojne opuszczanie rąk przy wydechu,
- wykonywanie wdechu i zdmuchiwanie świeczki (powoli, szybko) na wydechu,
- wykonanie wdechu wymawiając „s” z jednakową głośnością,
- wykonanie wdechu wymawiając „s” raz ciszej, raz głośniej,
- wykonanie wdechu dmuchając na skrawek papieru (odchylenie papieru musi być cały czas jednakowe),
- wydmuchiwanie baniek mydlanych,
- dmuchanie przez słomkę umieszczoną w kubeczku z wodą,
- dmuchanie na papierowe kulki, piórka,
- nadmuchiwanie balonów

b) ćwiczenia narządów artykulacyjnych – usprawnianie właściwego funkcjonowania narządów mowy, wywoływanie głosek w izolacji, utrwalanie ich poprawnej realizacji w sylabach, logotomach, wyrazach, zdaniach z nasileniem głoski ćwiczonej

c) ćwiczenia języka np.:

- gwałtowne wysuwanie i wsuwanie języka w głąb jamy ustnej,
- „kląskanie” językiem o podniebienie twarde,
- dotykanie czubkiem języka na zmianę dolnych i górnych zębów przy silnie opuszczonej żuchwie,
- unoszenie czubka języka do wałka dziąsłowego,
- wysuwanie języka na górną wargę,
- odklejanie chrupki od wałka dziąsłowego,
- głośne wymawianie głoski „a” z jednoczesnym unoszeniem języka do wałka dziąsłowego,

- kilkakrotne uderzanie czubkiem języka o wałek dziąsłowy,
- wielokrotne wymawianie sylaby „da” z głoską „d” realizowaną dziąsłowo
- lizanie podniebienia przy otwartych ustach,
- wypychanie językiem policzków.

d) ćwiczenia warg:

- szybkie zmienianie układu ust „uśmiech”-„ryjek”,
- utrzymywanie na wargach zwiniętych w „ryjek” kółeczka z cienkiego drucika, podczas wykonywania ćwiczeń manualnych (chodzi o odwrócenie uwagi od wykonywanego ruchu warg, by ćwiczona czynność wykonywana była automatycznie),
- wykonywanie ruchów imitujących gwizdanie i cmokanie,
- zakładanie wargi dolnej na górną i odwrotnie,
- dmuchanie przez wargi ułożone w kształt dzióbka i z zębami górnymi na dolnej wardze,
- parskanie,
- półuśmiech-odciąganie na przemian kąćków warg,
- nadymanie policzków i powolne wypuszczanie powietrza ustami lub nosem.

e) ćwiczenia podniebienia miękkiego:

- wdychanie i wydechowanie powietrza przez nos,
- wypowiedzanie sylaby apa z przedłużeniem momentu zwania warg,
- wypowiedzanie sylab ap, op, ep, yp, up z przedłużeniem zwania warg,
- ćwiczenia z rurką (przenoszenie kawałków papieru),
- ziewanie.

f) ćwiczenia żuchwy:

- opuszczanie i unoszenie żuchwy ku górze,
- wykonywanie ruchów poziomych, raz z wargami rozchylonymi, raz z zamkniętymi,
- ruchy do przodu i do tyłu.

g) ćwiczenia emisyjno – głosowe – wyrabianie właściwej tonacji, kierowanie głosu na maskę, ćwiczenia umiejętności modulowania siły głosu i prawidłowego brzmienia głosek w sylabach, wyrazach, zdaniach, naśladowanie głosów.

- próby wymowy poszczególnych bądź niektórych samogłosek na różnej tonacji,
- ćwiczenia na wyrazach dźwiękonaśladowczych (muuu..., chał chał..., pi pi..., itp.),

- stajemy swobodnie w niewielkim rozkroku, ręce luźno zwisają wzdłuż ciała, głowa lekko pochylona do przodu. Unosząc powoli głowę, bierzemy głęboki wdech a wypuszczamy gwałtownie parskając jak koń (powtarzamy kilka razy),

- wyobraźcie sobie, że jesteśmy w lesie i chcemy przywołać koleżankę i kolegę, których nie widzimy

a) przeciągamy samogłoskę w pierwszej sylabie: Kaaaaa...siu!, Maaaaa...ćku!

b) przeciągamy samogłoskę w drugiej sylabie: Elkaaaaa...!, Tomkuuuuu...!

h) ćwiczenia właściwe z zakresu korekcji wad wymowy:

- wywołanie głoski w izolacji,
- utrwalanie głoski korygowanej w sylabach otwartych i zamkniętych,
- utrwalanie głoski korygowanej w strukturze logotomowej,
- utrwalanie głoski korygowanej w wyrazach w nagłosie, śródgłosie i wygłosie,
- utrwalanie głoski korygowanej w zdaniach,
- automatyzacja poprawnej wymowy w mowie spontanicznej, opowiadanie ilustracji, historyjek obrazkowych, rozmowy kierowane,
- ćwiczenia utrwalające z wykorzystaniem komputera.

i) ćwiczenia wspomagające terapię logopedyczną

- ćwiczenia ortofoniczne
- ćwiczenia i zabawy z muzyką – logorytmika

7 -8 Zakres treści i harmonogram.

<i>l.p</i>	<i>Zadanie do realizacji</i>	<i>Sposób realizacji</i>	<i>Termin i osoba odpowiedzialna</i>	<i>Uwagi</i>
1	<i>Wytypowanie dzieci z wadą wymowy – diagnoza logopedyczna</i>	<i>Przeprowadzenie badań przesiewowych wśród 5 – 6 latków</i>	<i>wrzesień 2024 logopeda Danuta Makurat</i>	
2	<i>Harmonogram terapii</i>	<i>Powiadomienie rodziców o rozpoczęciu terapii</i>	<i>Pierwszy tydzień października 2024 – Danuta Makurat</i>	
3	<i>Terapia właściwa</i>	<i>Ćwiczenia logopedyczne wraz z rodzicami według stworzonego</i>	<i>Od drugiego tygodnia listopada 2019 do końca kwietnia 2020</i>	

		<i>harmonogramu, każde dziecko wraz z rodzicem raz w miesiącu spotyka się na wspólnych ćwiczeniach w celu usprawnienia motoryki narządów artykulacyjnych.</i>	<i>odbywać się będą 20 min. spotkania dziecka wraz z rodzicem osoba prowadząca zajęcia Danuta Makurat</i>	
4	<i>Diagnoza końcowa</i>	<i>Dokonanie diagnozy końcowej</i>	<i>Maj 2025 Danuta Makurat</i>	

9. Oczekiwane efekty

Proponowany program ma w efekcie systematycznego stosowania doprowadzić do usprawnienia nieprawidłowości rozwoju językowego, angażując w te działania rodziców mamy gwarancję skuteczniejszych oddziaływań a mianowicie:

- wykształcenia postawy komunikacyjnej,
- usprawnienia motoryki i koordynacji narządów artykulacyjnych,
- utrwalenia poprawnego wzorca artykulacyjnego,
- usprawnienia funkcji mających wpływ na rozwój mowy (pamięci, koncentracji, percepcji słuchowej, wzrokowej, ruchowej i myślenia),
- rozwijanie zasobu słownictwa i umiejętności budowania wypowiedzi poprawnych pod względem gramatycznym.

Dla rodziców przygotowany jest materiał w formie kart pracy do pracy w domu a wspólne ćwiczenia sprawiają, że dzieci będą chętniej brały udział w terapii.

10. Środki, materiały, sprzęt.

Sala terapeutyczna wyposażona w lustro.

Zeszyt postępów ucznia,

Pomoce logopedyczne : słomki, balony, kubki jednorazowe, świeczki, balony, kopie kart pracy dla rodziców, papierowe kwiatki, gry logopedyczne, komputer,

11. Sprzymierzeńcy.

Dyrektor, rodzice, nauczyciele.

Kosztorys: rodzice będą musieli zakupić zeszyt w formacie A4 gdzie będą odnotowywane zestawy ćwiczeń wykonywanych w domu z dzieckiem, w których to będą również wskazówki dla rodziców jak ćwiczyć z dzieckiem w domu.

12. Sposoby oceny.

Opinie rodziców.

Opinie dzieci.

Opinie nauczycieli uczących.

Co miesięczna kontrola podczas spotkań.

Pozytywne zmiany wychowawcze.

13. Ewaluacja

- bieżąca - systematycznie na podstawie zapisów w dokumentacji zajęć, obserwacji uczniów w trakcie terapii i oceny ich zaangażowania podczas zajęć, spotkań, przedstawienia oraz obserwacji zainteresowania i zaangażowania rodziców,

- końcowa (maj 2025):

- ocena postępów uczniów – diagnoza końcowa,

- analiza dokumentów: dziennik, karty badania mowy,,

- analiza wyników ankiet ewaluacyjnych dla rodziców i uczniów.

Ewaluacja innowacji będzie zmierzała do oceny skuteczności i użyteczności działań innowacyjnych. W wyniku ewaluacji sporządzona zostanie prognoza logopedyczna i ewentualne zalecenia terapeutyczne.

14. Bibliografia.

Balejko A., „Jak usuwać wady wymowy – porady dla nauczycieli i rodziców”

Bartkowska T. „Rozwój mowy dziecka przedszkolnego”

Błachnio K. „ Vademecum logopedyczne”

Chmielewska E., „Zabawy logopedyczne i nie tylko-poradnik dla nauczycieli i rodziców”

Chrzanowska A. „ Zabawy i ćwiczenia logopedyczne- poradnik dla logopedy, nauczycieli i rodziców”

Dawczak B., I. Spychał „ Ciszki”

Dawczak B., I. Spychał „, Syczki”

Dawczak B., I. Spychał „, Szumki”

Demel G., „Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola”

Rumieńczyk D. „, Teksty z ćwiczeniami wspomagającymi rozwój mowy i języka dziecka”

Rutkowska- Błachowiak I. „, Gimnastyka buzi na wesoło”

Sachajska E. „, Uczymy poprawnej wymowy”

Skorek E. „, Księga zagadek”

Skorek E. „, Reranie”

Sprawka R., Graban J. „, Logopedyczne zabawy grupowe dla dzieci od 4 do 7 lat”,

Styczek I. „, Logopedia”

Szłapa K. „, Cmokaj, dmuchaj, parskaj, chuchaj”

Śnieżkowska- Bielak E. „, Mówię wyraźnie”

Wrześcińska M. „, Chcę poprawnie wymawiać- ćwiczenia logopedyczne”